

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
Facultatea de Matematică și Informatică

INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ

Rezolvarea problemelor de căutare

Strategii de căutare informată
algoritmi evolutivi

Laura Dioșan

Sumar

A. Scurtă introducere în Inteligența Artificială (IA)

B. Rezolvarea problemelor prin căutare

- Definirea problemelor de căutare
- Strategii de căutare
  - Strategii de căutare neinformate
  - Strategii de căutare informate
  - Strategii de căutare locale (Hill Climbing, Simulated Annealing, Tabu Search, Algoritmi evolutivi, PSO, ACO)
  - Strategii de căutare adversială

C. Sisteme inteligente

- Sisteme care învață singure
  - Arbori de decizie
  - Rețele neuronale artificiale
  - Mașini cu suport vectorial
  - Algoritmi evolutivi
- Sisteme bazate pe reguli
- Sisteme hibride

Materiale de citit și legături utile

- ❑ capitolul 14 din *C. Groșan, A. Abraham, Intelligent Systems: A Modern Approach, Springer, 2011*
- ❑ *M. Mitchell, An Introduction to Genetic Algorithms, MIT Press, 1998*
- ❑ capitolul 7.6 din *A. A. Hopgood, Intelligent Systems for Engineers and Scientists, CRC Press, 2001*
- ❑ Capitolul 9 din *T. M. Mitchell, Machine Learning, McGraw-Hill Science, 1997*

Căutare locală

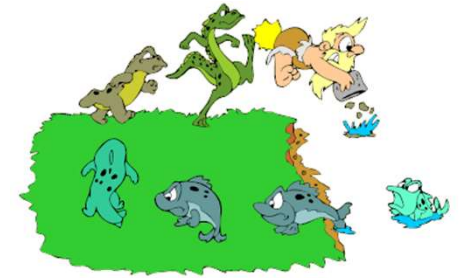

□ Tipologie

- Căutare locală simplă - se reține o singură stare vecină
  - Hill climbing → alege cel mai bun vecin
  - Simulated annealing → alege probabilistic cel mai bun vecin
  - Căutare tabu → reține lista soluțiilor recent vizitate
- Căutare locală în fascicol (beam local search) – se rețin mai multe stări (o populație de stări)
  - Algoritmi evolutivi
  - Optimizare bazată pe comportamentul de grup (Particle swarm optimisation)
  - Optimizare bazată pe furnici (Ant colony optimisation)

Algoritmi evolutivi

□ Tipuri de algoritmi evolutivi

- Algoritmi genetici
- Strategii evolutive
- Programare evolutivă
- Programare genetică

Algoritmi genetici

- ❑ Aspecte teoretice
- ❑ Algoritm
  - Schema generală a unui AGS
  - Reprezentare și operatori
- ❑ Exemplu
- ❑ Proprietăți
- ❑ Aplicații

Algoritmi genetici – aspecte teoretice

- Propuși
  - J. Holland → AG simpli (AGS)
- Căutare
  - **Concurențială**, ghidată de calitatea **absolută** a indivizilor
- Operatori de căutare
  - Selecția
  - Încrucișarea **ȘI** mutația
- Elemente speciale
  - Accent deosebit pe încrucișare

Algoritmi genetici – schema generală

Algoritm generațional

Inițializare $P(0)$

Evaluare($P(0)$)

$g = 0$;

while (*not* condiție_stop) *do*

repeat

        Selectarea a 2 părinți p_1 și p_2 din $P(g)$

        Încrucișare(p_1, p_2) $\rightarrow o_1$ și o_2

        Mutație(o_1) $\rightarrow o_1^*$

        Mutație(o_2) $\rightarrow o_2^*$

        Evaluare(o_1^*)

        Evaluare(o_2^*)

        Adăugare o_1^* și o_2^* în $P(g+1)$

until $P(g+1)$ este plină

$g++$

endWhile

Algoritm steady-state

Inițializare P

Evaluare(P)

while (*not* condiție_stop) *do*

For $i = 1$ *to* $|P|$

        Selectarea a 2 părinți p_1 și p_2 din $P(g)$

        Încrucișare(p_1, p_2) $\rightarrow o_1$ și o_2

        Mutație(o_1) $\rightarrow o_1^*$

        Mutație(o_2) $\rightarrow o_2^*$

        Evaluare(o_1^*)

        Evaluare(o_2^*)

$B = \text{Best}(o_1^*, o_2^*)$

$W = \text{Worst}(o_1^*, o_2^*)$

        Dacă B e mai bun ca W , $W \leftarrow B$

EndFor

endWhile

Algoritmi genetici – schema generală

Algoritm generațional

1. Generarea aleatoare a unei populații (generația 0) cu n cromozomi
2. Evaluarea tuturor cromozomilor
3. Crearea unei noi populații (generații) prin repetarea următorilor 4 pași
  - Selecția, bazată pe fitness, a 2 părinți
  - Încrucișarea părinților pentru obținerea unui descendent cu o anumită probabilitate; dacă încrucișarea nu are loc, descendentul va fi:
    - Unul dintre părinți
    - Cel mai bun dintre părinți
  - Mutația cu o anumită probabilitate a fiecărui element al descendentului
  - Acceptarea descendentului și plasarea lui în noua populație (generație)
4. Înlocuirea vechii populații cu noua populație (schimbul de generații)
5. Testarea condițiilor de terminare a căutării; dacă ele sunt satisfăcute, se returnează cea mai bună soluție din populația (generația) curentă
6. Ciclarea algoritmului – întoarcerea la pasul 2

Algoritmi genetici – schema generală

Algoritm steady-state

1. Generarea aleatoare a unei populații cu n cromozomi
2. Evaluarea tuturor cromozomilor
3. Crearea unei noi populații prin repetarea următorilor 4 pași
  - Selecția, bazată pe fitness, a 2 părinți
  - Încrucișarea părinților pentru obținerea unui descendent cu o anumită probabilitate; dacă încrucișarea nu are loc, descendentul va fi:
    - Unul dintre părinți
    - Cel mai bun dintre părinți
  - Mutația cu o anumită probabilitate a fiecărui element al descendentului
  - Alegerea celui mai bun descendent B
  - Dacă B este mai bun decât cel mai slab individ al populației W, atunci B îl înlocuiește pe W
4. Testarea condițiilor de terminare a căutării; dacă ele sunt satisfăcute, se returnează cea mai bună soluție din populația (generația) curentă
5. Ciclarea algoritmului – întoarcerea la pasul 2

Algoritmi genetici – reprezentare și operatori

- Reprezentare
  - Stringuri binare (inițial), de numere întregi, de numere reale, de alte elemente
- Populația
  - μ părinți, μ descendenți
- Selecția pentru recombinare
  - Propoțională cu fitness-ul
- Recombinarea
  - Cu n puncte de tăietură sau uniformă cu o probabilitate p_c fixată ce acționează la nivel de cromozom
- Mutația
  - *Bitwise bit-flipping* cu o probabilitate p_m fixată pentru fiecare genă (bit)
- Selecția pentru supraviețuire
  - Toți descendenții înlocuiesc părinții

Algoritmi genetici – exemplu

- Să se determine valoarea maximă a funcției

$$f: \{0,1,\dots,31\} \rightarrow \mathbb{Z}, f(x) = x^2$$

- Configurarea AG

- Stringuri binare de lungime 5, ex. $c=(10101) \rightarrow x=21$
- O populație cu $\mu = 4$ cromozomi
- Selecție proporțională prin ruletă
- Încrucișare cu 1 punct de tăietură
- Mutație tare

- Evaluare $\rightarrow$ optimizare prin maximizare

Algoritmi genetici – exemplu

Inițializare

No cromo- zom	Cromo zom
1	01101
2	11000
3	01000
4	10011
sumă	

Algoritmi genetici – exemplu

Evaluare

No cromozom	Cromozom	Valoarea x	Fitness $f(x^2)$
1	01101	13	169
2	11000	24	576
3	01000	8	64
4	10011	19	361
sumă			1170

Algoritmi genetici – exemplu

Selectie

No cromo- zom	Cromo zom	Valoar ea x	Fitness $f(x^2)$	$P_{selSP}(i)$	$\Sigma P_{selSP}(i)$
1	01101	13	169	$\frac{169}{1170} = 0.14$	0.14
2	11000	24	576	$\frac{576}{1170} = 0.49$	0.63
3	01000	8	64	$\frac{64}{1170} = 0.06$	0.69
4	10011	19	361	$\frac{361}{1170} = 0.31$	1.00
sumă			1170		

Algoritmi genetici – exemplu

Selectie

No cromozom	Cromozom	Valoarea x	Fitness	$P_{selSP}(i)$	$\Sigma P_{selSP}(i)$	$r_1=0.5$	$r_2=0.8$
1	01101	13	169	$\frac{169}{1170}=0.14$	0.14		
2	11000	24	576	$\frac{576}{1170}=0.49$	0.63	X	
3	01000	8	64	$\frac{64}{1170}=0.06$	0.69		
4	10011	19	361	$\frac{361}{1170}=0.31$	1.00		x
sumă			1170				

$p_1=c_2 = (11000)$ și $p_2 = c_4 = (10011)$

Algoritmi genetici – exemplu

Încrucișare

No cromozom	Cromozomi părinți	Cromozomi fii	Valoarea x (pt. fii)	Fitness (pt. fii)
2	11000	11011	27	729
4	10011	10000	16	256

Mutație

No cromozom	Cromozomi fii	Cromozomi fii*	Valoarea x (pt. fii*)	Fitness (pt. fii*)
o1	11011	10011	19	361
o2	10000	10010	18	324

Algoritmi genetici – exemplu

Adăugarea în următoarea generație

No cromo- zom	Cromo zom
1	10011
2	10010
3	
4	

Algoritmi genetici – exemplu

Selectie

No cromozom	Cromozom	Valoarea x	Fitness $f(x^2)$	$P_{\text{selSP}}(i)$	$\Sigma P_{\text{selSP}}(i)$	$r_1=0.1$	$r_2=0.7$
1	01101	13	169	$\frac{169}{1170}=0.14$	0.14	x	
2	11000	24	576	$\frac{576}{1170}=0.49$	0.63		
3	01000	8	64	$\frac{64}{1170}=0.06$	0.69		
4	10011	19	361	$\frac{361}{1170}=0.31$	1.00		x
sumă			1170				

Algoritmi genetici – exemplu

Selectie

No cromozom	Cromozom	Valoarea x	Fitness $f(x^2)$	$P_{\text{selSP}}(i)$	$\Sigma P_{\text{selSP}}(i)$	$r_1=0.5$	$r_2=0.8$
1	01101	13	169	$\frac{169}{1170}=0.14$	0.14	x	
2	11000	24	576	$\frac{576}{1170}=0.49$	0.63		
3	01000	8	64	$\frac{64}{1170}=0.06$	0.69		
4	10011	19	361	$\frac{361}{1170}=0.31$	1.00		x
sumă			1170				

$p_1=c_1 = (01101)$ și $p_2 = c_4 = (10011)$

Algoritmi genetici – exemplu

Încrucișare

No cromozom	Cromozomi părinți	Cromozomi fii	Valoarea x (pt. fii)	Fitness (pt. fii)
1	01101	01011	11	121
4	10011	10101	21	441

Mutație

No cromozom	Cromozomi fii	Cromozomi fii*	Valoarea x (pt. fii*)	Fitness (pt. fii*)
o1	01011	00011	3	9
o2	10101	10111	23	529

Algoritmi genetici – exemplu

Adăugarea în următoarea generație

No cromo- zom	Cromo zom
1	10011
2	10010
3	00011
4	10111

Algoritmi genetici – proprietăți

- Cromozomi liniari de aceeași dimensiune
- Evidențiază avantajele combinării informațiilor de la părinți buni prin încrucișare
- Numeroase variante
- Numeroși operatori (selecție, încrucișare, mutație)
- Nu sunt foarte rapizi
- Euristici bune pentru probleme de combinatorică

Algoritmi genetici – aplicații

- ❑ Probleme de combinatorică
- ❑ Optimizări în proiectarea compoziției materialelor și a formei aerodinamice a vehiculelor (auto, aeriene, navale, trenuri)
- ❑ Optimizări în proiectarea structurală și funcțională a clădirilor (locuințe, fabrici, etc)
- ❑ Optimizări în robotică
- ❑ Optimizări în proiectarea circuitelor digitale

Strategii evolutive

- ❑ Aspecte teoretice
- ❑ Algoritm
  - Schema generală
  - Reprezentare și operatori
- ❑ Exemplu
- ❑ Proprietăți
- ❑ Aplicații

Strategii evolutive – aspecte teoretice

- Propuse
  - În anii '60-'70 în Germania de către Bienert, Rechenberg și Schwefel
- Căutare
  - **Concurențială**, ghidată de calitatea **absolută** a indivizilor
- Operatori de căutare
  - Selecția
  - Încrucișarea **ȘI** mutația
- Elemente speciale
  - Auto-adaptarea parametrilor (în special a parametrilor mutației)

Strategii evolutive – schema generală

Inițializare $P(0)$

Evaluare($P(0)$)

$g = 0$;

while (*not* condiție_stop) *do*

repeat

        Selectarea a 2 părinți p_1 și p_2 din $P(g)$

        Încrucișare(p_1, p_2) $\rightarrow o_1$

        Mutație($o_1, param$) $\rightarrow o_1^*, param'$

        Evaluare(o_1^*)

        Adăugare o_1^* în $P(g+1)$

until $P(g+1)$ este plină

$g++$

endWhile

Strategii evolutive – reprezentare și operatori

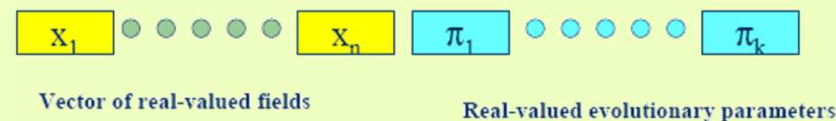

- Reprezentare
  - Reală
  - Codează și rata de mutație
- Populația
  - μ părinți, λ descendenți
- Selecția pentru recombinare
  - Uniformă aleatoare
- Recombinarea
  - Discretă sau intermediară
- Mutația
  - Perturbare Gaussiană
  - Auto-adaptare a pasului de mutație
- Selecția pentru supraviețuire
  - (μ, λ) sau $(\mu + \lambda)$

Strategii evolutive – reprezentare și operatori

- Pp. că dorim minimizarea funcției $f: R^n \rightarrow R$
- Reprezentare
  - 3 părți:
    - Variabile obiect: $x_1, x_2, \dots, x_n$ cu $x_i \in R \rightarrow$ reprezentare reală
    - Parametri posibili ai SE:
      - Pași de mutație: $\sigma_1, \dots, \sigma_{n(\sigma)}$
      - Unghiuri de rotație $\omega_1, \dots, \omega_{n(\alpha)}$
  - Completă
    - $n(\sigma)=n, n(\alpha) = n(n-1)/2$ – nr de perechi $(i,j), i, j = 1, 2, \dots, n$

Strategii evolutive – reprezentare și operatori

- Selecția părinților (pentru reproducere)
  - Uniformă aleatoare
  - Fiecare individ are aceeași probabilitate de a fi selectat

Strategii evolutive – reprezentare și operatori

□ Reproducerea

- Combină doi sau mai mulți părinți
- Crează un singur descendent

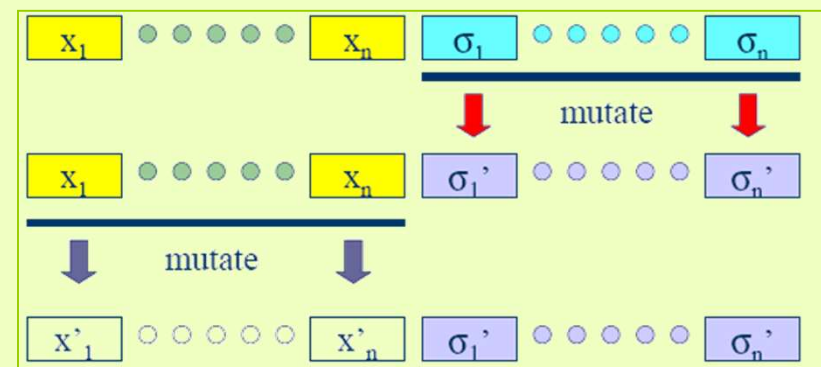
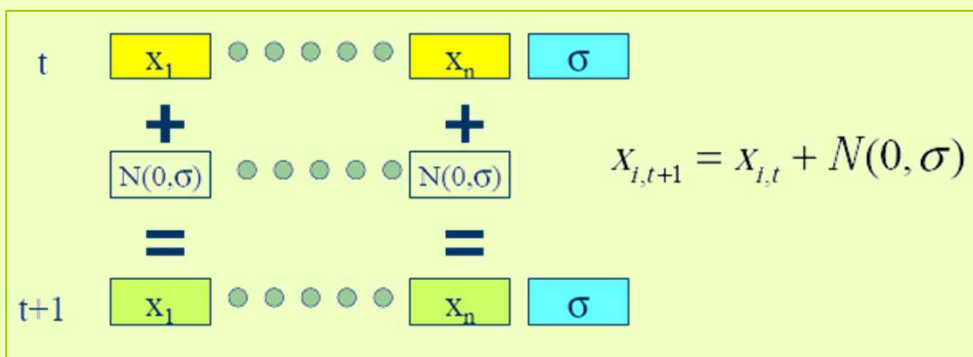
	2 părinți	Câte 2 părinți pentru fiecare element x_i al unui cromozom
$z_i = (x_i + y_i) / 2$	Intermediară locală	Intermediară globală
z_i este fie x_i , fie y_i (alegerea fiind aleatoare)	Discretă locală	Discretă globală

Strategii evolutive – reprezentare și operatori

□ Mutația

- Parametrii σ se coevoluează cu soluția x
- Mutație Gaussiană
  - σ este evoluat în σ'
  - $x'_i = x_i + N(0, \sigma')$
- Nu este necesar ca parametrii σ să evolueze (să se modifice) cu aceeași frecvență ca soluția (x)
- Noua pereche (x', σ') se evaluează de 2 ori:
  - x' este bună dacă evaluarea $f(x')$ este bună
  - σ' este bun dacă x' este bună

Strategii evolutive – reprezentare și operatori

□ Cum este evoluat pasul de mutație din σ în σ' ? → diferite metode

■ Regula succesului 1/5

- Se determină procentajul p_s al mutațiilor “folositoare” (care au îmbunătățit potențiala soluție) din ultimele k iterații
- Se modifică σ după fiecare k iterații astfel:
  - $\sigma = \sigma / c$, dacă $p_s > 1/5$
  - $\sigma = \sigma * c$, dacă $p_s < 1/5$
  - $\sigma = \sigma$, dacă $p_s = 1/5$,
- unde $0.8 \leq c \leq 1$

■ Regula auto-adaptării

- Mutație necorelată cu un singur parametru σ
- Mutație necorelată cu n parametri σ
- Mutație corelată

Strategii evolutive – reprezentare și operatori

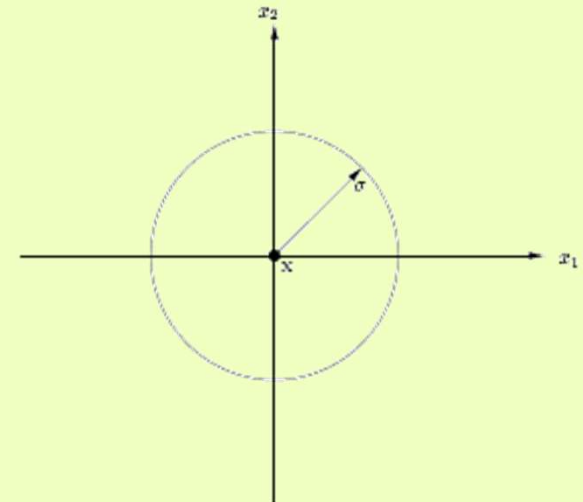

□ Mutație necorelată cu un singur parametru σ

■ Cromozomi de forma: $(x_1, x_2, \dots, x_n, \sigma)$

■ Mutație

- $\sigma' = \sigma * \exp(\tau * N(0, 1))$
- $x_i' = x_i + \sigma' * N(0, 1)$
- Unde τ - rata de învățare
  - de obicei $\tau = 1/(n^{1/2})$
- Dacă $\sigma' < \varepsilon_0 \rightarrow \sigma' = \varepsilon_0$

Strategii evolutive – reprezentare și operatori

□ Mutație necorelată cu n parametri σ

- Cromozomi de forma: $(x_1, x_2, \dots, x_n, \sigma_1, \sigma_2, \dots, \sigma_n)$

- Mutație

- $\sigma'_i = \sigma_i * \exp(\tau' * N(0,1) + \tau * N_i(0,1))$

- $x'_i = x_i + \sigma'_i * N_i(0,1)$

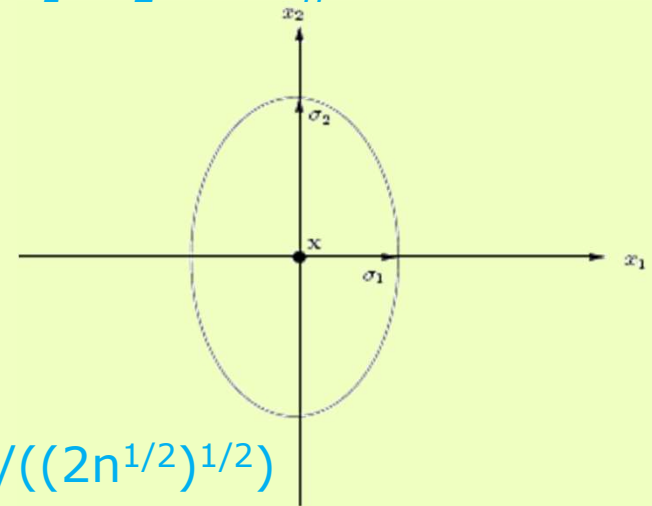
- unde:

- τ' - rata globală de învățare

- τ - rata individuală de învățare

- de obicei $\tau' = 1/((2n)^{1/2})$ și $\tau = 1/((2n^{1/2})^{1/2})$

- dacă $\sigma' < \varepsilon_0 \rightarrow \sigma' = \varepsilon_0$

Strategii evolutive – reprezentare și operatori

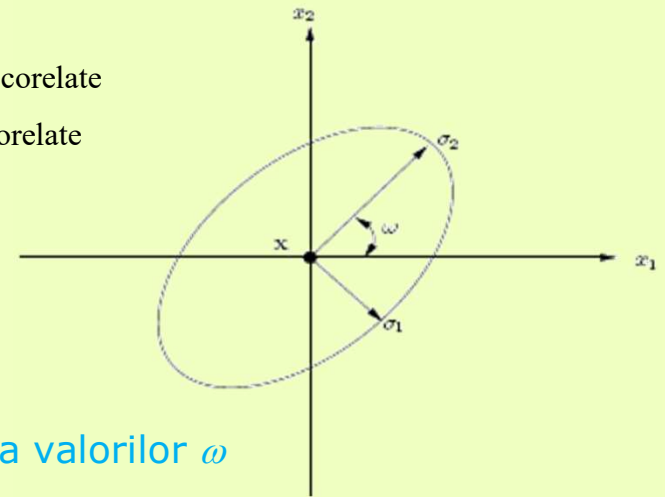
□ Mutație corelată cu $n+k$ parametri

- Cromozomi de forma: $(x_1, x_2, \dots, x_n, \sigma_1, \sigma_2, \dots, \sigma_n, \omega_1, \omega_2, \dots, \omega_k)$,
  - unde $k=n(n-1)/2$
  - Matricea de covariație $\mathbf{C}$ este definită prin:

$$c_{ij} = \begin{cases} \sigma_i^2, & \text{dacă } i = j \\ 0, & \text{dacă } i \text{ și } j \text{ nu sunt corelate} \\ \frac{1}{2}(\sigma_i^2 - \sigma_j^2) * \tan(2\omega_{ij}), & \text{dacă } i \text{ și } j \text{ sunt corelate} \end{cases}$$

■ Mutație

- $\sigma'_i = \sigma_i * \exp(\tau' * N(0,1) + \tau * N_i(0,1))$
- $\omega'_{ij} = \omega_{ij} + \beta * N(0,1)$
- $\mathbf{x}' = \mathbf{x} + \mathbf{N}(0, \mathbf{C}')$
- unde:
  - $\mathbf{x} = (x_1, x_2, \dots, x_n)$
  - $\mathbf{C}'$ – matricea de covariație $\mathbf{C}$ după mutarea valorilor ω
  - τ' - rata globală de învățare
  - τ - rata inteligentă de învățare
  - de obicei $\tau' = 1/((2n)^{1/2})$ și $\tau = 1/((2n^{1/2})^{1/2})$ și $\beta \approx 5^\circ$
- dacă $\sigma' < \varepsilon_0 \rightarrow \sigma' = \varepsilon_0$
- dacă $|\omega'_{ij}| > \pi \rightarrow \omega'_{ij} = \omega'_{ij} - 2\pi \text{ sign}(\omega'_{ij})$

Strategii evolutive – reprezentare și operatori

□ Selecția de supraviețuire

- Aplicată după crearea a λ descendenți din μ părinți prin recombinare și mutație
- Alegerea celor mai buni μ indivizi din
  - Mulțimea copiilor – SE (μ, λ)
    - Selecție “uitucă”
    - Are performanțe mai bune
  - Mulțimea părinților și copiilor – SE($\mu + \lambda$)
    - Selecție elitistă
- De obicei, $\lambda = 7 * \mu$ (→ presiune de selecție mare)

Strategii evolutive – proprietăți

□ Caracteristici

- cromozomi liniari de aceeași dimensiune
- oferă viteză de lucru
- lucrează cu vectori de numere reale
- se bazează pe o teorie matematică fundamentată
- evoluează și parametrii algoritmului în sine (auto-adaptează parametrii mutației)

□ SE inițiale

- $SE(\mu+\lambda)$, cu $\mu=1$, $\lambda=1$
- Căutare locală de tip Hill Climbing
- Dar, cromozomul codează și:
  - rata de mutație
  - strategie de modificare pentru deviația standard a distribuției mutației

Strategii evolutive - aplicații

- ❑ Probleme de optimizare numerică
- ❑ Optimizarea formeii lentilelor necesare refracției luminii
- ❑ Distribuția lichidului într-o rețea sangvină
- ❑ Curba Brachystochrone
- ❑ Rezolvarea cubului Rubik

Programare evolutivă

- Aspecte teoretice
- Algoritm
  - Schema generală
  - Reprezentare și operatori
- Proprietăți
- Aplicații

Programare evolutivă – aspecte teoretice

- Propusă
  - în SUA în anii 1960 de către D. Fogel
- Căutare
  - **Concurențială**, ghidată de calitatea **relativă** a indivizilor → selecția de supraviețuire
- Operatori de căutare
  - Selecția
  - **DOAR** mutația
- Elemente speciale
  - AE fără recombinare
  - Auto-adaptarea parametrilor (similar SE)

Programare evolutivă – schema generală

Inițializare $P(0)$

Evaluare($P(0)$)

$g = 0;$

while (*not* condiție_stop) *do*

    Pentru fiecare cromozom c_i din $P(g)$

        Mutație($c_i, param$) $\rightarrow o_i, param'$

        Evaluare(o_i)

    Alegerea probabilistică a μ cromozomi dintre $c_1, \dots, c_\mu, o_1, \dots, o_\mu$ și
    adăugarea lor în $P(g+1)$

$g++$

endWhile

Programare evolutivă – reprezentare și operatori

- Reprezentare
  - Reală
  - Codează și parametrii mutației (pasul de mutație)
- Populația
  - μ părinți, $\lambda = \mu$ descendenți
- Selecția pentru mutație
  - Deterministă
- Mutația
  - Perturbare Gaussiană
  - Auto-adaptare a parametrilor
- Selecția pentru supraviețuire
  - $(\mu+\mu)$ probabilistică

Programare evolutivă – reprezentare și operatori

□ Pp că dorim optimizarea funcției $f: R^n \rightarrow R$

□ Reprezentarea cromozomilor

■ 2 părți:

□ Variabile obiect: $x_1, x_2, \dots, x_n$

□ Pași de mutație: $\sigma_1, \dots, \sigma_n$

■ Completă

□ $(x_1, \dots, x_n, \sigma_1, \dots, \sigma_n)$

Programare evolutivă – reprezentare și operatori

- Selecția părinților (pentru mutație)
  - Fiecare părinte produce prin mutație un descendent → selecție
    - deterministă
    - ne-bazată pe calitatea (fitnessul) indivizilor

Programare evolutivă – reprezentare și operatori

□ Mutația

- Singurul operator care introduce variație în PE
- Cromozomul $(x_1, \dots, x_n, \sigma_1, \dots, \sigma_n)$
- Modificări de tip Gaussian
  - $\sigma'_i = \sigma_i * (1 + \alpha * N_i(0, 1))$
  - $x'_i = x_i + \sigma'_i * N_i(0, 1)$
  - $\alpha \approx 0.2$ – rata de învățare
- Limitări
  - dacă $\sigma' < \varepsilon_0 \rightarrow \sigma' = \varepsilon_0$

Programare evolutivă – reprezentare și operatori

□ Selecția de supraviețuire

- Populația (la momentul t) are μ părinți care produc μ descendenți

- Campionat “fiecare cu fiecare” (*round-robin*)

- Fiecare soluție s_i , $i = 1, 2, \dots, \mu^2$ din cei μ părinți și μ descendenți este comparată cu alte q soluții (diferite de s) alese aleator (din aceeași mulțime a părinților și urmașilor)
- Pentru fiecare soluție s_i se stabilește de câte ori a câștigat un meci jucat

$$p_i = \sum_{l=1}^q p_{il},$$

$$p_{il} = \begin{cases} 1, & f(s_i) \text{ e mai bun ca } f(s_l) \\ 0, & \text{altfel} \end{cases}$$

- Se aleg cele mai bune μ soluții (cu cele mai multe jocuri câștigate - p_i)

- Parametrul q reglează presiunea de selecție

- de obicei $q = 10$

- ➔ procesul de căutare este ghidat de calitatea *relativă* a indivizilor

Programare evolutivă – proprietăți

- Cromozomi liniari de aceeași dimensiune
- Algoritmi evolutivi fără recombinare
- Auto-adaptare a parametrilor (similar *SE*)
- Cadru foarte permisiv: orice reprezentare și mutație poate funcționa bine
  - Mutație uniformă
  - Mutație Cauchy
  - Mutație Lévy

Programare evolutivă – aplicații

- Învățare automată cu mașini cu stări finite
- Optimizare numerică
- Distribuția și planificarea traficului în rețele
- Proiectarea farmaceutică
- Epidemiologie
- Detecția cancerului
- Planificare militară
- Procesarea semnalelor

Programare genetică

- Aspecte teoretice
- Algoritm
  - Schema generală
  - Reprezentare și operatori
- Exemplu
- Aplicații

Programare genetică – aspecte teoretice

■ Propusă

- În SUA în anii 1990 de către J. Koza
- Evoluarea de programe → evaluarea unui individ implică execuția programului codat în cromozom

■ Căutare

- **Concurențială**, ghidată de calitatea **absolută** a indivizilor

■ Operatori de căutare

- Selecția
- Recombinarea **SAU** mutația

■ Elemente speciale

- Cromozomi ne-liniari (arbori sau grafe) și de dimensiuni diferite
- Pot folosi mutația (dar nu e neapărat necesar)

Programare genetică – schema generală


```
Inițializare  $P(0)$   
Evaluare( $P(0)$ )  
 $g = 0$ ;  
while (not condiție_stop) do  
    repeat  
        Selectarea a 2 părinți  $p_1$  și  $p_2$  din  $P(g)$   
        Încrucișare( $p_1, p_2$ )  $\rightarrow o_1$  și  $o_2$   
        Mutație( $o_1$ )  $\rightarrow o_1^*$   
        Mutație( $o_2$ )  $\rightarrow o_2^*$   
        Evaluare( $o_1^*$ )  
        Evaluare( $o_2^*$ )  
        Adăugare  $o_1^*$  și  $o_2^*$  în  $P(g+1)$   
    until  $P(g+1)$  este plină  
     $g++$   
endWhile
```

Programarea genetică – reprezentare și operatori

- Reprezentare
  - Structuri arborescente de dimensiune variabilă
- Populația
  - μ părinți, μ descendenți
- Selecția pentru recombinare
  - Propoțională cu fitness-ul
- Recombinarea
  - Schimbul de sub-arbori
- Mutația
  - Schimbări aleatoare în arbore
- Selecția pentru supraviețuire
  - Schema generațională - toți descendenții înlocuiesc părinții
  - Schema steady-state – cu elitism

Programarea genetică – reprezentare și operatori

□ Reprezentare

- Potențialele soluții sub forma unor arbori → implicații:

- Indivizi adaptivi

- Dimensiunea cromozomilor nu este prefixată
- Dimensiunea cromozomilor depinde de adâncimea și factorul de ramificare al arborilor

- Gramatici specifice domeniului problemei de rezolvat

- Necesitatea definirii exacte a unei gramatici reprezentative pentru problema abordată
- Gramatica trebuie să permită reprezentarea oricărei soluții posibile/potențiale

Programarea genetică – reprezentare și operatori

□ Reprezentare

■ Gramatica conține:

- Setul de terminale specifică toate variabilele și constantele problemei
- Setul de funcții conține toți operatorii care pot fi aplicați terminalelor:
  - Operatori aritmetici (+, -, *, /, sin, cos, log, ...)
  - Operatori de tip Boolean (and, or, not, ...)
  - Operatori de tip instrucțiune (if-then, for, while, set, ...)
- Regulile care asigură obținerea unor soluții potențiale valide

■ De ex. arbori care codifică

- Formule logice
- Formule aritmetice
- Programe

Programarea genetică – reprezentare și operatori

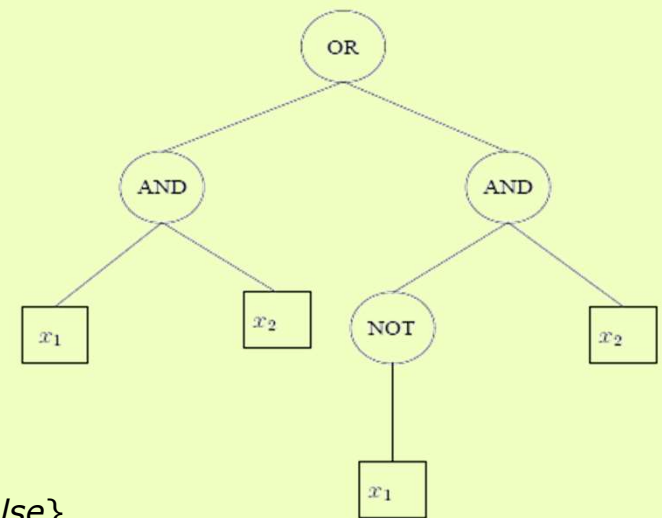

□ Reprezentare

■ exemplu de evoluare a unei expresii logice

- Problemă: să se determine expresia logică identificată prin datele:

	x1	x2	Output
	0	0	0
	0	1	1
	1	0	1
	1	1	0

- Setul de funcții $F = \{AND, OR, NOT\}$
- Setul de terminale $T = \{x_1, x_2\}$, cu $x_1, x_2 \in \{True, False\}$
- Soluție: $(x_1 AND NOT x_2) OR (NOT x_1 AND x_2)$

Programarea genetică – reprezentare și operatori

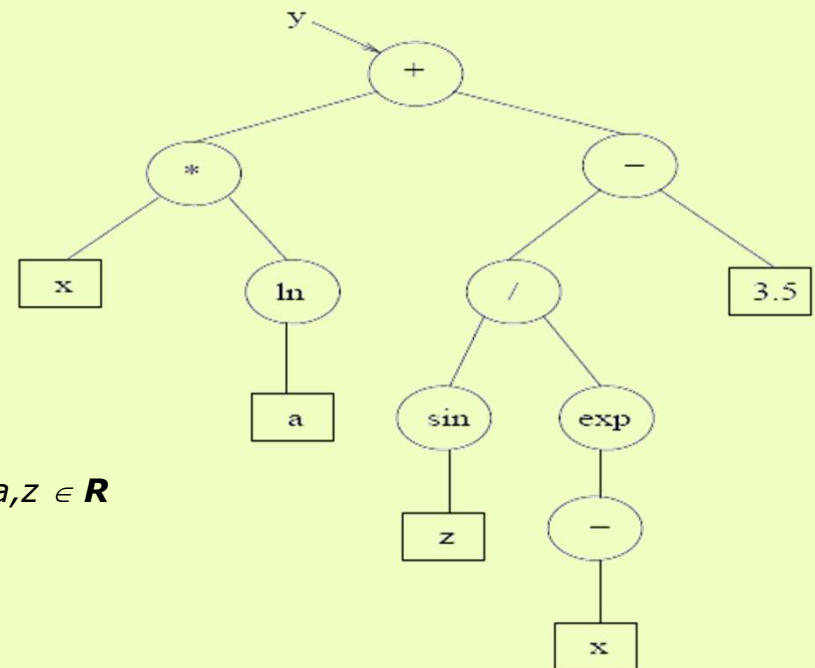

□ Reprezentare

■ exemplu de evoluare a unei expresii aritmetice

- Problemă: să se determine expresia aritmetică identificată prin datele:

X	a	z	Output
1.5	2	0.7	0.52690
0.8	0.25	2	-2.48536
2	1	0.3	-1.21638

- Setul de funcții $F = \{+, -, *, /, \sin, \exp, \ln\}$
- Setul de terminale $T = \{x, a, z, 3.14\}$, cu $x, a, z \in \mathbf{R}$
- Soluție: $y = x * \ln(a) + \sin(z) / \exp(-x) - 3.4$

Programarea genetică – reprezentare și operatori

□ Inițializarea cromozomilor

■ Aleatoare, respectând

- O limită a adâncimii maxime
- Semantica dată de gramatică

■ Problema “bloat” – supraviețuirea arborilor foarte mari

■ Metode

□ Metoda *Full* – arbori compleți

- Nodurile de la adâncimea $d < D_{\max}$ se inițializează aleator cu o funcție din setul de funcții F
- Nodurile de la adâncimea $d = D_{\max}$ se inițializează aleator cu un terminal din setul de terminale T

□ Metoda *Grow* – arbori incompleți

- Nodurile de la adâncimea $d < D_{\max}$ se inițializează aleator cu un element din $F \cup T$
- Nodurile de la adâncimea $d = D_{\max}$ se inițializează aleator cu un terminal din setul de terminale T

□ Metoda *Ramped half and half*

- $\frac{1}{2}$ din populație se creează cu metoda *Full*
- $\frac{1}{2}$ din populație se creează cu metoda *Grow*
- Folosind diferite adâncimi

Programarea genetică – reprezentare și operatori

□ Evaluarea cromozomilor

- Necesitatea datelor de antrenament (cazuri de testare)
- Calculul diferenței între ce trebuie obținut și ceea ce se obține de fapt
  - Expresii de tip Boolean → numărul ieșirilor corect prezise
  - Expresii aritmetice → media pătratelor diferențelor între ieșirile corecte și ieșirile prezise
  - Programe → numărul datelor de test corect procesate
- Criteriul de optim → minimizare
- Evaluarea poate penaliza:
  - Soluțiile invalide
  - Dimensiunea (prea mare a) arborilor

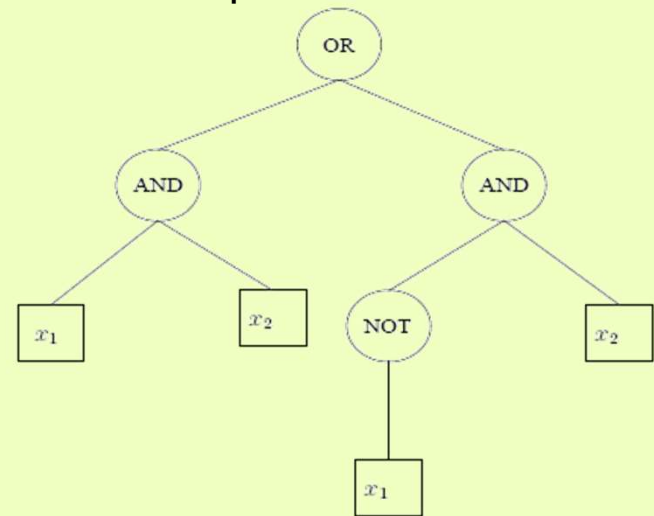
Programarea genetică – reprezentare și operatori

❑ Evaluarea cromozomilor – exemplu

- Problemă: să se determine expresia logică identificată prin date:

- ❑ $C = (x_1 \text{ AND } x_2) \text{ OR } (\text{NOT } x_1 \text{ AND } x_2)$

	x1	x2	Output real	Output calculat	Eroare = output real – output calculat
	0	0	0	0	0
	0	1	1	1	0
	1	0	1	0	1
	1	1	0	1	1
suma					2

Programare genetică – reprezentare și operatori

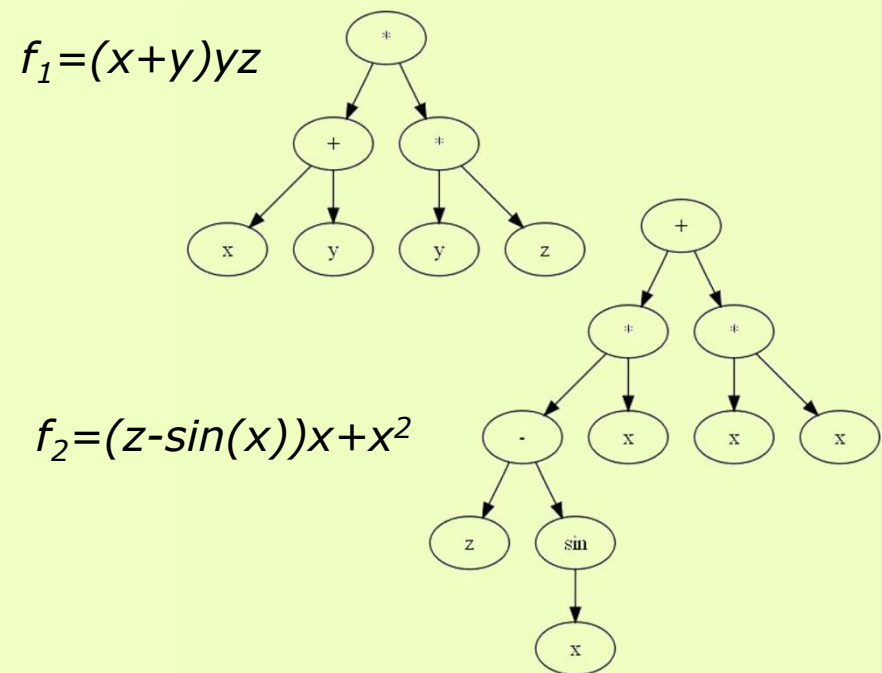
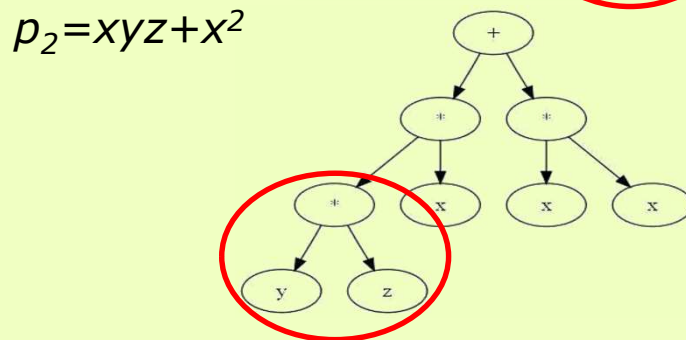
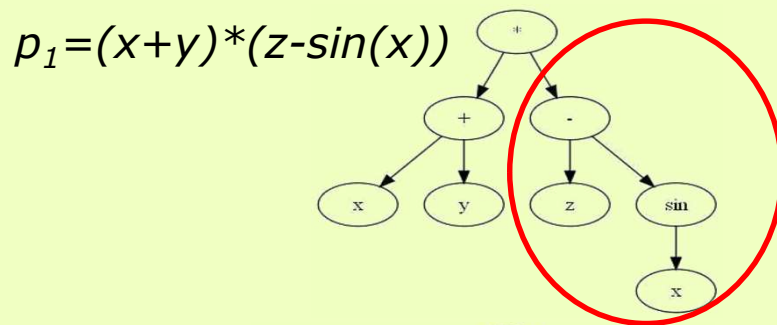
- Selecția pentru reproducere
  - Bazată pe fitness
    - Selecție proporțională (bazată pe fitness)
    - Selecție bazată pe ranguri
    - Selecție prin turnir
  - În populații foarte mari
    - Se acordă ranguri indivizilor (pe bază de fitness) și se stabilesc mai multe grupe
      - Grupa 1: cei mai buni $x\%$ din populație
      - Grupa 2: restul de $(100-x)\%$ din populație
    - Alegerea va fi făcută din:
      - grupa 1 în 80% din cazuri
      - grupa 2 în 20% din cazuri
      - Ex.
        - $\mu = 1000$, $x = 32\%$
        - $\mu = 2000$, $x = 16\%$
        - $\mu = 4000$, $x = 8\%$
        - $\mu = 8000$, $x = 4\%$

Programare genetică – reprezentare și operatori

■ Recombinarea (încrucișarea)

- Cu punct de tăietură

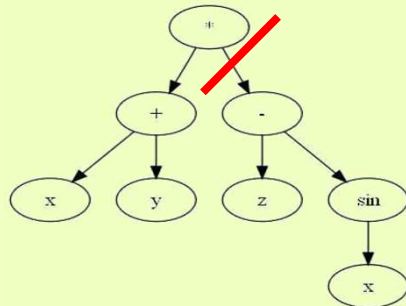
Programare genetică – reprezentare și operatori

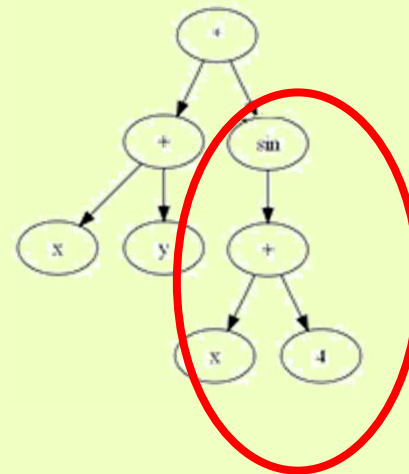
□ Mutație

- Mutație de tip *Koza* → Înlocuirea unui nod (intern sau frunză) cu un nou sub-arbore

$$p = (x + y) * (z - \sin(x))$$

$$f = (x + y) * \sin(x + 4)$$

Programarea genetică – proprietăți

- ❑ Folosirea cromozomilor ne-liniari
- ❑ Necesită lucrul cu populații foarte numeroase
  - Algoritmi înceți
- ❑ Comparatie AG și PG
  - Forma cromozomilor
    - ❑ AG – cromozomi liniari
    - ❑ PG – cromozomi ne-liniari
  - Dimensiunea cromozomilor
    - ❑ AG – fixă
    - ❑ PG – variabilă (în adâncime sau lățime)
  - Schema de creare a descendenților
    - ❑ AG – încrucișare și mutație
    - ❑ PG – încrucișare sau mutație

Programare genetică – aplicații

□ Învățare automată

- probleme de regresie
  - Predicții de curs valutar
  - Previziunea vremii
- probleme de clasificare (învățare supervizată)
  - Proiectarea circuitelor digitale
  - Recunoașterea imaginilor
  - Diagnosticare medicală
- probleme de clusterizare (învățare nesupervizată)
  - Analiza secvențelor de ADN
  - Cercetări și studii de piață (segmentarea pieței)
  - Analiza rețelelor sociale
  - Analiza rezultatelor căutărilor în Internet

Programare genetică – variante

- ❑ Linear Genetic Programming
  - ❑ Gene Expression Programming
  - ❑ Cartesian Genetic Programming
  - ❑ Grammatical Evolution
  - ❑ Multi Expression Programming
  - ❑ Traceless Genetic Programming
-
- ❑ Mai multe detalii despre GP si variantele sale în cursurile dedicate învățării automate

Recapitulare

Generational GA	Steady – state GA
<pre> Initialization(pop) Evaluation(pop) g = 0; While (not stop_condition) do Repeat p1=Selection(pop) p2=Selection(pop) Crossover(p1,p2) => o1 and o2 Mutation(o1) => o1* Mutation(o2) => o2* Evaluation(o1*) Evaluation(o2*) Add o1* and o2* into popAux Until popAux is full. pop ← popAux EndWhile </pre>	<pre> Initialization(pop) Evaluation(pop) While (not stop_condition) do p1=Selection(pop) p2=Selection(pop) Crossover(p1,p2) => o1 and o2 Mutation(o1) => o1* Mutation(o2) => o2* Evaluation(o1*) Evaluation(o2*) Best(o1*,o2*) replaces Worst(pop) EndWhile </pre>
SE	PE
<pre> Initialization(pop) Evaluation(pop) g = 0; While (not stop_condition) do Repeat p1=Selection(pop) p2=Selection(pop) Crossover(p1,p2) => o1 Mutation(o1,param) => o1*, param* Evaluation(o1*) Add o1* into popAux Until popAux contains λ cromozoms pop ← Bestμ(popAux) //SE(μ,λ) pop ← Bestμ(popUpopAux) //SE(μ+λ) EndWhile </pre>	<pre> Initialization(pop) Evaluation(pop) g = 0; While (not stop_condition) do For all cromozoms c from pop Mutation(c,param) => o1*, param* Evaluation(o1*) Add o1* into popAux pop ← RoundRobin(popAux) EndWhile </pre>

Recapitulare

- Reprezentare și fitness
  - Dependente de problemă

- Operatori de căutare
  - Selecția pentru reproducere și pentru supraviețuire
    - Dependentă de fitness
    - Independentă de reprezentare
  - Încrucișarea și mutația
    - Dependente de reprezentare
    - Independente de fitness
    - Probabilitatea de încrucișare
      - Acționează la nivel de cromozom
    - Probabilitatea de mutație
      - Acționează la nivel de genă

-
- Informațiile prezentate au fost colectate din diferite surse de pe internet, precum și din cursurile de inteligență artificială ținute în anii anteriori de către:
    - Conf. Dr. Mihai Oltean – www.cs.ubbcluj.ro/~moltean
    - Lect. Dr. Crina Groșan - www.cs.ubbcluj.ro/~cgrosan
    - Prof. Dr. Horia F. Pop - www.cs.ubbcluj.ro/~hfpop